

پیشگفتار

در دو دهه اخیر، کتابها و مقالات متعددی در جنبه‌های مختلف «حقوق تجارت الکترونیکی» نگارش یافته و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مختلفی به بررسی مباحث گوناگون این گرایش پرداخته‌اند. «تجارت الکترونیکی» و مباحث نظری آن، همچنان در کشورهای توسعه‌نیافته، حوزه‌ای «فانتزی» محسوب می‌شوند که توجه پژوهشگران متعددی را به سوی خود جلب کرده‌اند. باید توجه داشت که «تجارت» در مفهوم و مفاد خود «عملیات» را دارد و صرف بررسی علمی موضوع، موجب پیشرفت عملی تجارت الکترونیکی نمی‌شود.

کتاب حاضر با این فرض تألیف شده است که تجارت الکترونیکی، بخشی جدایی‌ناپذیر از حقوق تجارت و حقوق مدنی در مفهوم سنتی آن محسوب می‌شود و در نظر دارد که مسائل مختلف حقوق تجارت الکترونیکی را با تکیه بر رویه قضایی و تجاری بررسی کند. نتیجه چنین رویکردی، سادگی این گرایش از یک سو و کاربردی بودن مباحث مطرح در آن، از سوی دیگر است.

نسخه اولیه کتاب بیش از ۶۴۰ صفحه بوده که با توجه به ضرورت تناسب کتاب درسی با فرصت موجود در نیمسال تحصیلی، در نهایت به کمتر از ۳۵۰ صفحه کاهش یافت.

انواع مختلف قراردادهای الکترونیکی، پرداختهای الکترونیکی و مالیات تجارت الکترونیکی، مسئولیت مدنی در این نوع از تجارت، قانون حاکم و دادگاه صالح در تجارت الکترونیکی و نیز بحث حل و فصل اختلافات، از مباحث اصلی تجارت الکترونیکی محسوب می‌شوند که در این کتاب بررسی شده‌اند. مسائلی همچون جرایم مرتبط با فضای مجازی، همچنین گواهی و دلیل الکترونیکی و

حقوق مالکیت فکری در فضای مجازی در کتابی دیگر به نام حقوق رایانه بررسی خواهد شد.

در این کتاب، کوشش شده است تا آخرین آرای قضایی و منابع و مقررات موجود یا حتی در حال تدوین، بررسی شود. با وجود این، ادعای اینکه کتاب حاضر هیچ اشکال یا اشتباهی ندارد، با اصل «جایزالخطا بودن انسان» مغایرت دارد و نویسنده هرگز در صدد اثبات خلاف چنین اصلی نیست. برای کاستن اشکالها و خطاها در ویرایش‌های بعدی، از اساتید محترم، دانشجویان و پژوهشگران عزیز درخواست می‌شود که موارد را از طریق ناشر محترم و یا نامه الکترونیکی به نشانی نویسنده،^۱ ارسال کنند.

در پایان لازم می‌دانم از ریاست محترم و کلیه مسئولان و کارکنان کوشای سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی (سمت) و تمامی بزرگوارانی که در به ثمر رسیدن این اثر، با نویسنده همکاری داشته‌اند، به ویژه آقای دکتر باقر انصاری، خانم مریم شجاعی (کارشناس محترم گروه حقوق سمت)، خانم منصوره مستوفی، خانم مژگان امیری پریان (ویراستار فنی) و نیز از طراح جلد کتاب آقای رضا ناصرزیم تشکر و قدردانی نمایم.

مصطفی‌السان